

IZVJEŠTAJ O RADU DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA U 2010. GODINI
- Što radi Državno izborno povjerenstvo kada nema izbora? -

Sažetak

Državno izborno povjerenstvo (u nastavku teksta: DIP) kao stalno tijelo ustrojeno je 2007. godine, a nakon provedenih parlamentarnih izbora 2007. godine uslijedila je godina bez izbora, zatim lokalni i predsjednički izbori 2009. i početkom 2010. godine te 2010. godina bez izbora na nacionalnoj razini. **U razdobljima bez izbora do punog je izražaja mogla doći vrijednost novoustrojenog stalnog DIP-a.**

GONG je proteklih godina pratio rad DIP-a tijekom izbornog razdoblja i u razdoblju bez izbora (izvještaj za 2008. godinu) **s ciljem procjene dodane vrijednosti kojom DIP kao stalno tijelo doprinosi unutar institucionalnog okvira za izbore, ali i s ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta DIP-a.** Polazišna teza za pisanje ovog izvještaja bila su opravdana očekivanja stručne javnosti da će stalno izborno tijelo kvalitetnije organizirati i provoditi izbore, informirati i educirati dionike izbornog procesa, javno zagovarati reformu izbornog zakonodavstva, raditi na unaprjeđivanju ključnih dijelova izbornog procesa, otvarati teme, provoditi pilot projekte, istraživanja i analize koje bi obogatile teoriju i praksu izbornog procesa u Hrvatskoj.

Prema dostupnim izvorima i prikupljenim podacima, **ocjena GONG-a jest da DIP kao stalno tijelo tijekom 2010. godine nije odgovorio na izazove** koji su bili postavljeni pred njega, odnosno **nije uočena značajnija dodana vrijednost kojom je DIP kao stalno tijelo doprinio izbornom procesu** u usporedbi s razdobljem kad nije postojalo stalno tijelo.

DIP-ove samostalno organizirane i provedene aktivnosti bile su minimalne u razdoblju nakon završetka predsjedničkih izbora. O DIP-u i njihovom radu tijekom 2010. godine se u **velikom dijelu stručne javnosti malo zna, a šira javnost nije niti upoznata s činjenicom da to tijelo radi kontinuirano.**

Dodatno, sukladno Zakonu, **DIP nije obvezan podnositi izvještaj o svom redovnom radu niti jednoj instituciji pa tako niti Hrvatskom saboru.**

Iako ustrojen još u proljeće 2007. godine, DIP, prema dostupnim informacijama, do trenutka pisanja ovog izvještaja **nije izradio strateški, ni akcijski plan svog djelovanja.** Plan rada te godišnji ciljevi, kao i godišnji izvještaj o radu, ukoliko postoje, **trebali bi biti javno objavljeni u cilju povećanja transparentnosti rada DIP-a** kao i uspostave jasnih omjera između **utroška javnih sredstava i rezultata rada.**

Činjenica da je DIP tek 2010. godine dobio stalni prostora za rad te da ovisi o proračunskim sredstvima koja određuje Vlada **nameće pitanje o mogućnosti samostalnog i neovisnog djelovanja DIP-a te eventualne ovisnosti o političkim odlukama.**

Usporedba aktivnosti DIP-a i rezultata njihovog djelovanja s troškovima predviđenima za njegov rad, kako pokazuje ovaj Izvještaj, **nameće zaključak da uloženih preko 5 milijuna kuna u 2010. godini nije donijelo značajnu dodanu vrijednost u stvarima koje su u ovlasti DIP-a poput unaprijeđenja izbornog**

procesa, pokretanja javnih rasprava o izbornoj reformi u Republici Hrvatskoj, edukacije birača i političkih stranaka i slično.¹

Osnivanje DIP-a

GONG je od 2000. godine zagovarao ideju o formiranju DIP-a kao stalnog tijela koje će obavljati kontinuirane i složene zadatke u vezi razvoja demokratskih procesa izbora i referenduma, ne samo u izbornom razdoblju već, što je još važnije u mladim demokracijama, u razdoblju kad nisu raspisani izbori. Republika Hrvatska bila je do 2006. godine među rijetkim državama u Europi koje nisu imale izbornu povjerenstvo kao stalno tijelo, a da je to potreba i razvijenih demokracija pokazuju brojni primjeri dugogodišnjih stalnih izbornih povjerenstava u zemljama poput Kanade, Nizozemske, Švedske, ali i iskustvo Velike Britanije čije je izbornu povjerenstvo osnovano 2000. godine.

Razlozi zbog kojih je GONG zagovarao osnivanje DIP-a kao stalnog tijela uključivali su kvalitetniju tehničku provedbu izbora, kontinuiranu edukaciju članova izbornih povjerenstava i biračkih odbora, kontinuirano informiranje i edukaciju svih sudionika izbornog procesa (birača, kandidata, stranaka, medija, itd), podršku kandidatima, efikasniju koordinaciju s tijelima državne uprave te kontinuirano provođenje (znanstvenih) istraživanja i analiza o izbornom procesu.

Postojeći Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu (NN br. 44/06, 19/07), usvojen 2006. godine te izmjene istog Zakona iz 2007. godine, nisu zadovoljili sve tražene standarde, kao ni one već postavljene u drugim državama. Tako ni sama stalnost, pa tako i neovisnost, tog tijela, što je bio prvi i osnovni zahtjev u vezi njegove uspostave, nije shvaćena dovoljno ozbiljno od zakonodavca, a kasnije i Vlade koja je trebala osigurati optimalne uvjete rada DIP-a i njegovu kapacitiranost.

Umjesto da ono bude tijelo sa stalnim članstvom, kako to jest slučaj u većini demokratskih država, izmjenama Zakona uvedeno je „kombinirano“ članstvo.

Tako kao tri ključna člana DIP-a (predsjednik i dva potpredsjednika) i dalje djeluju suci Vrhovnog suda, dok se druga dva potpredsjednika i četiri člana biraju iz redova kandidata predloženih od strane vladajuće stranke/koalicije i oporbe. Dodatno, članstvo u DIP-u otvoreno je samo za pravnike, dok su iz njega isključeni predstavnici politološke struke koja provodi većinu praktičnog i teorijskog istraživačkog rada u vezi izbornih procesa, ali i ekonomske, sociološke i ostalih struka, premda izborni proces nije samo pravno pitanje.

Tijekom procesa izbora potpredsjednika i članova DIP-a, mediji su izbor nazivali skandaloznim, navodeći kao glavne probleme neiskustvo i nestručnost kandidata. GONG je pozvao Hrvatski sabor da za potpredsjednike i članove DIP-a izabere nezavisne, stručne i u izborima iskusne osobe koje imaju želju, energiju i viziju rada DIP-a kao tijela koje će, unutar zakonom propisanih dužnosti, nastupati proaktivno. Izbor članova DIP-a bio je rezultat stranačkih dogovora, a nije uključivao javne razgovore s kandidatima.

¹ Radi usporedbe, proračun GONG-a u 2010. godini za cjelokupne aktivnosti iznosio je manje od 3 milijuna kuna. Izvještaj o radu GONG-a u 2010. godini <http://www.gong.hr/page.aspx?PageID=57>.

Nadležnosti i aktivnosti DIP-a u 2010. godini sukladno Zakonu o Državnom izbornom povjerenstvu, članak 11.

1. DIP obavlja poslove propisane izbornim zakonima u vezi provedbe izbora te poslove u vezi provedbe državnoga, lokalnog i savjetodavnog referenduma.

U 2010. godini DIP je proveo drugi krug predsjedničkih izbora. Dodatno, DIP je u 2010. godini proveo dopunske izbore za zamjenike općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, dopunske izbore za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te prijevremene izbore za općinska vijeća te općinske načelnike i zamjenike općinskih načelnika.

Dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima održani su 13. lipnja 2010. za Županijsku skupštinu Zadarske županije, Općinsko vijeće Stankovaca i Općinsko Vijeće Zemunika Donjeg.

Dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina za zamjenike općinskih načelnika, gradonačelnika i župana održani su za zamjenika župana u Virovitičko-podravskoj županiji, Ličko-senjskoj, Zadarskoj i Vukovarsko-srijemskoj županija, za zamjenika gradonačelnika i općinskih načelnika u: Grubišnom Polju, Slatini, Miklešu, Novoj Bukovici, Suhopolju, Voćinu, Gospiću, Plitvičkim Jezerima, Lovincu, Donjem Lapcu, Benkovcu, Polači, Zemuniku Donjem i Bogdanovcima,

Drugi krug dopunskih izbora za zamjenike općinskih načelnika, gradonačelnika i župana održao se 27. lipnja 2010. u Virovitičko-podravskoj županiji, Bjelovarko-bilogorskoj za zamjenika župana; za zamjenika gradonačelnika i načelnika u Slatini, Grubišnom Polju, Gospiću i Bogdanovcima.

Prijevremeni izbori su održani 13. lipnja 2010.g.:

- za članove općinskog vijeća Vukovarsko – srijemske županije (Općinsko vijeće Općine Stari Mikanovci).²

Aktivnosti DIP-a vezano za dopunske i prijevremene izbore su bile sljedeće:

- imenovanje stalnog sastav Županijskog izbornog povjerenstva Bjelovarsko-bilogorske županije, Ličko-senjske županije, Virovitičko-podravske županije, Zadarske županije i Vukovarsko-srijemske županije,
- educiranje nižih izbornih povjerenstava za potrebe provedbe dopunskih i prijevremenih izbora,
- informiranje građana o provedbi dopunskih i prijevremenih izbora samo putem svoje internetske stranice,
- arhiviranje materijala nakon provedenih izbora te dostavljanje arhivskih podataka o provedbi izbora za potrebe diplomskih, magistarskih i doktorskih radnji,
- objava statističkog izvještaja o odazivu i rezultatima za dopunske izbore, prijevremene izbore i drugi krug dopunskih izbora.

² Više informacija o provedenim izborima objavljeno na:

[http://www.izbori.hr/izbori/dipfiles.nsf/0/1247481816220750C1257722005AE85E/\\$File/tablica_dopunskih_i_prijevremenih_izbora.pdf](http://www.izbori.hr/izbori/dipfiles.nsf/0/1247481816220750C1257722005AE85E/$File/tablica_dopunskih_i_prijevremenih_izbora.pdf).

2. DIP daje mišljenja za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva te zakonodavstva koje regulira pitanje referenduma.

DIP je po prvi puta dao opsežnija Mišljenja na dogradnju izbornog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj (Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor, Zakonu o izboru predsjednika Republike Hrvatske, Zakona o izborima općinskih načelnika gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba i Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakona o financiranju izborne promidžbe za izbor predsjednika Republike Hrvatske i Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske).³ Međutim, nakon objave Mišljenja nije uslijedilo aktivnije ni javno zagovaranje promjena izbornog zakonodavstva. DIP se, primjerice, nije oglasio u javnosti vezano za odbijanje njegovih mišljenja od strane zakonodavca.

DIP je također sudjelovao u radu radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, međutim, doprinos predstavnika DIP-a konačnom tekstu Zakona nije poznat.

3. DIP imenuje članove županijskih izbornih povjerenstava i gradskoq izbornog povjerenstva Grada Zagreba.

U 2010. godini DIP je imenovao stalni sastav Županijskog izbornog povjerenstva Bjelovarsko-bilogorske županije, Ličko-senjske županije, Virovitičko-podravske županije, Zadarske županije i Vukovarsko-srijemske županije.⁴

4. DIP provodi edukaciju članova izbornih povjerenstava i povjerenstava za provedbu referenduma u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

DIP je proveo edukaciju nižih izbornih povjerenstava za potrebe provedbe dopunskih i prijevremenih izbora, međutim nije poznat broj i način izvedbe edukacija.

5. DIP informira građane o provedbi izbora te mogućnosti ostvarenja i zaštite biračkog prava u izbornom postupku.

DIP je informirao građane o provedbi dopunskih i prijevremenih izbora samo objavom informacija na svojim internetskim stranicama.

6. DIP određuje način arhiviranja i objavljivanja materijala o provedenim izborima i referendumu.

DIP je arhivirao materijale nakon provedenih izbora te dostavljao arhivske podatke o provedbi izbora zainteresiranim građanima za potrebe diplomskih, magistarskih i doktorskih radnji.

7. DIP objavljuje periodične, stručne publikacije vezano uz izborni sustav, provedbu izbora i praksu.

Nemamo spoznaju o objavljenim periodičnim, stručnim publikacijama DIP-a.

³ Navedena mišljenja i primjedbe DIP-a objavljene su 13.04.2010. g. na internetskim stranicama DIP-a www.izbori.hr.

⁴ Objavljeno na <http://www.izbori.hr/izbori/izbori10Dopunski.nsf/wi?openform>.

8. DIP podnosi izvješća nadležnim tijelima o provedbi izbora i referenduma.

DIP je objavio statistički izvještaj o odazivu i rezultatima za dopunske izbore, prijevremene izbore i drugi krug dopunskih izbora.⁵

9. DIP utvrđuje organizaciju stručne službe Povjerenstva, izabire tajnika Povjerenstva i njegova zamjenika.

Tajnik i zamjenik DIP-a su izabrani prije 2010. godine.

10. DIP ostvaruje suradnju s organizacijama u zemlji te s međunarodnim organizacijama i institucijama u domeni izbornog zakonodavstva i izbora uopće.

Predstavnici DIP-a sudjelovali su u radu okruglih stolova vezano uz izbornu zakonodavstvo organiziranih od strane GONG-a, Fakulteta političkih znanosti i Transparency Internationala te na sastancima organiziranom od strane međunarodnih organizacija i kompanija u domeni izbornog zakonodavstva.

11. DIP podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedenim izborima i referendumu u roku od 60 dana od dana objave službenih rezultata izbora.

DIP je objavio statistički izvještaj o odazivu i rezultatima za dopunske izbore, prijevremene izbore i drugi krug dopunskih izbora.⁶ Međutim, sukladno Zakonu, DIP nije obvezan podnositi izvještaj o svom radu niti jednoj instituciji pa tako niti Hrvatskom saboru.

Aktivnosti DIP-a u 2010. godini⁷

Broj aktivnosti DIP-a iniciranih od strane DIP-a	Broj aktivnosti DIP-a iniciranih od strane drugih institucija ili organizacija	Ukupan broj aktivnosti DIP-a.
3	6	9

Aktivnosti koje je DIP organizirao i proveo samostalno u 2010. godini su provedba drugog kruga predsjedničkih izbora, organiziranje dopunskih i izvanrednih lokalnih izbora u suradnji sa županijskim izbornim povjerenstvima te izrada Mišljenja za dogradnju i unaprjeđenje izbornog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj. Izrada Mišljenja je jedina aktivnost koja nije bila povezana za tehničkom organizacijom i provedbom izbora, a provedena je samostalno od strane DIP-a.

Za usporedbu, DIP je u 2008. godini u kojoj nije bilo izbora na nacionalnoj razini, inicirao 4 svoje, uglavnom protokolarno-tehničke aktivnosti, a ostale institucije i organizacije su inicirale 9 DIP-ovih aktivnosti.

Podaci prikazani u tablici za 2010. pokazuju kako nije bilo značajnijeg napretka u inicijativama od strane DIP-a.

⁵ Objavljeno na <http://www.izbori.hr/izbori/izbori10Dopunski.nsf/wi?openform>.

⁶ Ibid.

⁷ Samo aktivnosti o kojima se moglo dobiti informacije.

Suradnja DIP-a s drugim državnim institucijama uključenima u izborni proces

GONG je za potrebe ovog izvještaja kontaktirao institucije koje su također uključene u organizaciju izbora: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI), Ministarstvo uprave (MU), Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba i Agencija za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. (APIS).

Institucije su odgovarale na pitanja o ostvarenoj suradnji s DIP-om tijekom 2010. godine, na čiju inicijativu je ostvarena suradnja i koji su bili ili su očekivani rezultati suradnje.

Ministarstvo uprave jedino nije odgovorilo na upit.

Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba u svom odgovoru navodi kako kontinuirano surađuje s DIP-om, a ne samo za vrijeme i radi provođenja izbora.⁸ Na naknadni upit kojim su tražena dodatna pojašnjenja u čemu se sastojala navedena kontinuirana suradnja s DIP-om te na kojim konkretnim aktivnostima je Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba surađivao s DIP-om tijekom 2010. Godine, nije odgovoreno.

MVPEI navodi da je suradnja bila primjerena i korisna u svim slučajevima kada je bilo potrebno mišljenje tijela koje vodi izbore odnosno u pitanjima iz djelokruga DIP-a. Na naknadni upit kojim su tražena dodatna pojašnjenja u čemu se sastojala navedena suradnja s DIP-om odgovoreno je da je MVPEI sukladno svojim zakonskim obvezama, surađivalo s DIP-om tijekom pripreme i provedbe izbora za predsjednika Republike Hrvatske, a vezano za provedbu izbora na biračkim mjestima za hrvatske državljane u inozemstvu.⁹

APIS navodi da se suradnja s DIP-om zasniva na ugovornim obvezama. Tijekom 2010. APIS je na zahtjev DIP-a osvježavao internetske stranice. Neovisno od ugovornih obveza APIS navodi da, kao dugogodišnji pružatelj informatičkih usluga vezanih za podršku izbornim procesima, na poziv ili prema zahtjevu DIP-a sudjeluje na radionicama i sastancima vezanim uz podršku prethodnim izborima ili pripremi za provedbu budućih izbora te priprema statističke podatke ili analize iz prethodnih izbora.¹⁰

Iz navedenih odgovora institucija **može se zaključiti kako suradnja između DIP-a i ostalih institucija traje kontinuirano, iako se iz pojedinih odgovora ne može razaznati u čemu se sastojala konkretna suradnja izvan razdoblja neposredne provedbe izbora.**

Internetska stranica DIP-a

DIP je tijekom cijele 2010. godine koristio internetsku stranicu www.izbori.hr koja se dijelila na dva dijela – Izborna enciklopedija i Izbori. Na stranicama Izbori se nalaze nepregledni linkovi i pod-stranice izbora od 2000. godine nadalje. Podaci o izborima tijekom devedesetih ne postoje na stranicama, kao ni rezultati po biračkim mjestima, osim s predsjedničkih izbora 2009/2010. koje je teško pronaći i razumjeti.

⁸ Odgovor na Upit o jačanju kapaciteta Državnoga izbornog povjerenstva KLASA: 013-01/11-01/1 URBROJ: 251-07-01-11-1 od 24. veljače 2011.

⁹ Uprava za konzularne poslove MVPEI Klasa: 018-06/11-02/95 Urbroj: 521 -VI-04-01/JL-11-05 od 25. ožujka 2011.

¹⁰ dopis APIS IT d.o.o. odgovor od 1. ožujka 2011. Klasa: 700-31/11-01/4 Urbroj: APIS IT-01-01-11-2

Tijekom 2010. na internetskim stranicama DIP-a objavljene su sljedeće informacije:

- Obavijest o sprječavanju sukoba interesa¹¹
- Održan radni sastanak DIP-a i Misije OESS-a za promatranje izbora¹²
- Službena bilješka o prezentaciji „Modernizacija izbornog procesa“ u organizaciji tvrtke Hewlett-Packard¹³
- Okrugli stol Fakulteta političkih znanosti i GONG-a „Iskustvo s predsjedničkih izbora – potreba za jedinstvenim izbornim zakonom“¹⁴
- Okrugli stol Transparency International „Financiranje političkih programa – problemi i rješenja“¹⁵
- 19. konferencija Izbornih dužnosnika srednje i istočne europske (ACEEEO) od 9.-11. rujna 2010. „Razvijanje točnosti popisa birača“
- Informacija o dopunskim izborima¹⁶
- Mišljenje za dogradnju i unaprjeđivanje izbornog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj¹⁷

Što novinari misle o radu DIP-a u 2010.?

Kako bi se dobila potpunija ocjena rada DIP-a, **GONG je zatražio mišljenje petero uglednih novinara koji u svom radu, između ostalih političkih tema, prate i izbore.** Novinari iz tiskanih medija, televizije i portala su komentirali rad DIP-a odgovarajući na pitanja iz anketnog upitnika. Anketni upitnik je bio anonimn radi što otvorenijih i iskrenijih odgovora.

Glavni zaključak novinara je pasivnost i nedostatak DIP-ove inicijative vezano za djelokrug svog rada. Također, kao veliki nedostatak navodi se nepotpuna profesionalizacija DIP-a, tj. nedostatak stalnog predsjednika DIP-a koji bi utjecao i na aktivniji rad samog tijela. Dodatno, i kad DIP pokrene neku inicijativu za izmjenu izbornog zakonodavstva prema nadležnim ministarstvima, a ministarstvo odbije prijedloge DIP-a (primjerice, Ministarstvo uprave), **novinari smatraju da nedostaje snažnija reakcija i javni pritisak od strane DIP-a na nadležna tijela.**

1. Na prvo pitanje *Navedite aktivnosti, inicijative ili druga saznanja koja imate o radu DIP-a u 2010., a koja se ne odnose na organizaciju i provođenje 2. kružna predsjedničkih izbora,* novinari odgovaraju da nisu primijetili značajniju aktivnost DIP-a, mimo one vezane uz izbore. Bilježi se nekoliko manjih medijskih istupa Branka Hrvatina, predsjednika DIP-a i predsjednika Vrhovnog suda, na temu dogradnje izbornog zakonodavstva vezano za preciznije definiranje izbornih kampanja u predsjedničkim izborima.

2. Na drugo pitanje *o traženju informacija o izborima,* novinari navode da web stranicu DIP-a koriste kada trebaju izborne rezultate dok informacije vezane uz izbornu zakonodavstvo, kampanje, financiranje kampanja, izborna pravila i sl. traže većinom od GONG-a i ostalih izbornih stručnjaka. Također navode da se ponekad obraćaju i DIP-u, ali ne dobivaju dovoljnu količinu informacija. Novinari navode da iz DIP-a često neslužbeno upozoravaju da im Ministarstvo uprave ne prosljeđuje informacije.

¹¹ <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wpds/F15B46F7886C6216C12576AB00406DCD?open&1>.

¹² <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wpds/AB28F3C31435B858C12576EB004A2E46?open&1>

¹³ <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wpds/03376DC670395D35C12576F8004DDC5C?open&1>

¹⁴ <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wpds/AEBE339B308C65DCC125773C0045667A?open&1>

¹⁵ <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wpds/1C118134327A5E27C12577AB0049FD37?open&1>

¹⁶ <http://www.izbori.hr/izbori/izbori10Dopunski.nsf/wi?openform>

¹⁷ <http://www.izbori.hr/izbori/dip.nsf/wi?openform>

3. Na treće pitanje je li DIP u dosadašnjem radu bio neovisan, samo jedan novinar je odgovorio pozitivno dok ostali ističu nedostatak inicijative i propuštanje alarmiranja javnosti o mogućim načinima zaobilaženja demokratske procedure izbora kao indikatore nedovoljne neovisnosti DIP-a.

4. Na četvrto pitanje o ocjeni otvorenosti rada DIP-a, novinari su DIP-u dali prosječnu ocjenu 3,0 (1= nedovoljna otvorenost, 5= potpuna otvorenost) argumentirajući da DIP-u nedostaje inicijative oko izmjena izbornog zakonodavstva, nedovoljno educira građane, nema nikakve konstantne inicijative prema medijima te da nema aktivnog rada na promicanju i populariziranju demokratske izborne procedure u čemu bi, smatraju novinari, DIP morao biti puno prisutniji i proaktivniji.

5. Na kraju, na pitanje na kojim bi područjima DIP trebao dodatno raditi sukladno svojim nadležnostima, novinari smatraju da bi DIP trebao raditi na gotovo svim dole ponuđenim odgovorima uz naglasak na sustavan rad s medijima, na njihovoj edukaciji i na aktivističkom promoviranju slobodnih i regularnih izbora:

- a) davati mišljenja za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva te zakonodavstva koje regulira pitanje referenduma,
- b) prema nadležnim institucijama aktivno zagovarati poboljšanja pravnog okvira za organiziranje i provođenje izbora,
- c) provoditi edukaciju članova biračkih odbora,
- d) informirati različite kategorije građana o mogućnosti ostvarenja i zaštite biračkog prava,
- e) objavljivati periodične, stručne publikacije vezano uz izborni sustav, provedbu izbora i praksu,
- f) podnositi godišnji izvještaj o svom radu,
- g) surađivati s ostalim tijelima zaduženima za organizaciju izbora (Ministarstvo uprave – popisi birača, MUP – prebivalište, MVPEI – popisi birača, izboru u DKP-ima)
- h) jačati stručnu službu Povjerenstva,
- i) ostvarivati suradnju s organizacijama u zemlji te s međunarodnim organizacijama i institucijama u domeni izbornog zakonodavstva i izbora uopće.

Proračun DIP-a za 2010. godinu

Za redovni rad DIP-a u 2010., godini¹⁸ u kojoj nije bilo izbora predviđeno je **4.564.000,00 kuna** od čega je malo manje od polovine proračuna ili **2.980.000,00 kuna bilo predviđeno za plaće**.¹⁹ Podaci o stvarnoj potrošnji DIP-a u 2010. godini bit će poznati kad se objave podaci o izvršenju Državnog proračuna. DIP zajedno s predsjednikom, 4 potpredsjednika, 4 člana, tajnicom, zamjenikom tajnice i dvjema administrativnim tajnicama **ima 12 zaposlenih, od čega su 4 djelatnika u stručnoj službi uključujući i administrativne tajnice. Detalji proračuna nalaze se u Dodatku ovog Izvještaja.**

Za usporedbu, proračun **Pučkog pravobranitelja** za 2010. godinu predviđen je u iznosu od **7.881.316,00 kuna**, a **Pravobranitelja za djecu 6.209.680,00 kuna**. U **Uredu pučkog pravobranitelja** zaposleno je

¹⁸ Troškovi ne obuhvaćaju 2. krug predsjedničkih izbora

¹⁹ Za usporedbu, 2006. godine u kojoj također nije bilo izbora i u kojoj novi DIP kao stalno tijelo još nije bio konstituiran, prema prikazu izvršenja Državnog proračuna za 2006. godinu, za redovno poslovanje DIP-a utrošeno je 232.189,24 kune.

ukupno **32 djelatnika**. Osim Pučkog pravobranitelja i njegova 3 zamjenika, zaposleno je još 28 službenika.²⁰

Ured Pravobraniteljice za djecu ukupno ima **16 djelatnika**, pored Pravobraniteljice i dvije zamjenice.²¹

Za razliku od DIP-a, Ured Pučkog pravobranitelja i Pravobranitelja za djecu imaju značajnu medijsku prisutnost, poznate su građanima i stječe se dojam da su aktivne, što kod DIP-a nije slučaj.

Preporuke

Navedene preporuke imaju za cilj povećati doprinos DIP-a kao stalnog tijela izbornom procesu u odnosu na razdoblje kada DIP nije bio stalno tijelo.

1. DIP bi trebao, sukladno predviđenim izbornim i referendumskim kalendarima, izraditi svoj višegodišnji strateški plan te godišnji plan aktivnosti i djelovanja, uzimajući u obzir postojeće stanje, izazove i preporuke za unapređenje izbornog pravnog i institucionalnog okvira.
2. Iako mu to nije zakonska obaveza, DIP bi trebao sastaviti i javno objaviti godišnji izvještaj o radu.
3. Aktivnosti DIP-a trebale bi biti dostupnije široj javnosti. U tom smislu DIP bi trebao redovito organizirati susrete s predstavnicima medija kao i objaviti javno svoj godišnji izvještaj o radu.
4. DIP bi trebao na godišnjoj razini započeti sa samostalnom organizacijom i provedbom aktivnosti vezanih za tematiku izbornog procesa i referendum, okupljajući vodeće stručnjake i istraživače koji se bave navedenim temama. Dodatno, DIP bi trebao preuzeti vodeću ulogu u zagovaranju za unapređenje izbornog procesa i referenduma.
5. Vlada Republike Hrvatske trebala bi osigurati dovoljna sredstva za kontinuirani i neometani rad DIP-a tijekom međuizbornog razdoblja u skladu s preciznim strateškim i akcijskim planom djelovanja DIP-a.
6. Vlada Republike Hrvatske trebala bi hitno u zakonsku proceduru uputiti prijedlog izmjena Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske kako bi to tijelo dobilo sve stalne članove, predsjednika i potpredsjednike različitih struka, a ne samo pravne struke.

Izvori:

- *Studija izborne administracije i upravljanja izborima, GONG, 2008.*
- *Internetska stranica Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr*
- *Ankete novinara s televizije, tiskanih medija i portala*
- *Mediji*
- *Intervju s institucijama:*
 1. *Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija*
 2. *Ured za opću upravu Grada Zagreba*

²⁰ Izvor: www.ombudsman.hr

²¹ Izvor: www.dijete.hr

3. APIS
- Internet pretraživači

DODATAK

Iz Odluke o preraspodjeli sredstava planiranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2010. godinu (NN br. 103/10).

A501024 REDOVNO POSLOVANJE DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA	4.621.600,00 kn
311 Plaće	2.980.000,00
312 Ostali rashodi za zaposlene	22.500,00
313 Doprinosi na plaće	512.000,00
321 Naknade troškova zaposlenima	165.000,00
322 Rashodi za materijal i energiju	140.000,00
323 Rashodi za usluge	340.000,00
329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	458.100,00
343 Ostali financijski rashodi	2.000,00
372 Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	2.000,00
K501030 INFORMATIZACIJA DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA REPUBLIKE HRVATSKE	75.000,00
412 Nematerijalna imovina	15.000,00
422 Postrojenja i oprema	60.000,00
K501031 OPREMANJE DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA REPUBLIKE HRVATSKE	690.000,00
422 Postrojenja i oprema	690.000,00
UKUPNO ZA RAD DIP-a:	5.386.600,00kn